

การพัฒนามาตรฐานอาชีพและจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพอาชีพนักเขียนบท*

THE DEVELOPMENT OF COMPETENCY AND VOCATIONAL QUALIFICATION OF SCRIPTWRITER

เศรษฐา วีระธรรมานนท์*, ประภาภรณ์ แสงสุวรรณ

Settha Veerathamnon*, Praphaporn Saengsuwan

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Faculty of Science and Technology, Rajamangala University of Technology Bangkok, Bangkok, Thailand

*Corresponding author E-mail: settha.v@mail.rmutk.ac.th

*Tel: 084-194-5692

บทคัดย่อ

การพัฒนามาตรฐานอาชีพและการจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับอาชีพนักเขียนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพอาชีพนักเขียนบทจากประเทศต้นแบบที่ดี และ 2) พัฒนาการจัดทำมาตรฐานอาชีพสำหรับประเทศไทย โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาเอกสารและกรณีศึกษาจากสาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ และอินเดีย เพื่อวิเคราะห์กรอบคุณวุฒิ โครงสร้างสมรรถนะ กระบวนการรับรอง และกลไกการประเมินสมรรถนะในระดับวิชาชีพ ระยะที่ 2 การพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบอาชีพ ผู้ผลิตสื่อ และสมาคมวิชาชีพ จำนวน 12 คน โดยใช้การประชุมเชิงปฏิบัติการและเวทีรับฟังความคิดเห็น เพื่อกำหนดกรอบมาตรฐานและระดับคุณวุฒิวิชาชีพให้สอดคล้องกับระบบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติของไทย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ประเทศต้นแบบมีการกำหนดมาตรฐานอาชีพที่ชัดเจน ครอบคลุมหน่วยสมรรถนะ เกณฑ์การปฏิบัติงาน และระบบประเมินที่เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม สำหรับประเทศไทยพบว่า สามารถกำหนดสมรรถนะแกนกลาง ได้แก่ การสร้างแนวคิด การวิเคราะห์และพัฒนาโครงเรื่อง และจริยธรรมวิชาชีพ ควบคุมสมรรถนะเฉพาะทางตามประเภทสื่อ โดยระดับคุณวุฒิวิชาชีพระดับ 4 เน้นการปฏิบัติงานตามโครงสร้างที่กำหนด ส่วนระดับ 5 เน้นการออกแบบโครงเรื่องและการสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม นอกจากนี้ มาตรฐานอาชีพที่พัฒนาขึ้นยังสามารถเชื่อมโยงกับภาคการศึกษา โดยเสนอแนวทางจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ และการฝึกปฏิบัติจริง เพื่อเตรียมความพร้อมผู้เรียนเข้าสู่อุตสาหกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สรุปได้ว่า การพัฒนามาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของไทยสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องแนวโน้มสากล และมีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพกำลังคนในอุตสาหกรรมบันเทิง

คำสำคัญ: มาตรฐานอาชีพ, คุณวุฒิวิชาชีพอาชีพ, นักเขียนบท

Abstract

The development of occupational standards and professional qualifications for scriptwriters aimed to 1) Examine the current practices of occupational standards and professional qualification development for scriptwriters in benchmark countries, and 2) Develop occupational standards for Thailand. This study employed a qualitative research approach and was conducted in two phases. Phase 1 involved documentary research and case studies from the Republic of Korea, Singapore, and India to analyze qualification frameworks, competency structures, certification processes, and professional competency assessment mechanisms. Phase 2 focused on the development of occupational standards through a participatory process involving 12 experts, practitioners, media producers, and professional association representatives. Workshops and public hearings were conducted to establish occupational standards and qualification levels aligned with Thailand's National Professional Qualification Framework. Data were analyzed using content analysis. The findings revealed that the benchmark countries have well-defined occupational standards encompassing competency units, performance criteria, and assessment systems closely linked with industry requirements. For Thailand, the developed occupational standards for scriptwriters identified core competencies, including concept creation, story analysis and development, and professional ethics, alongside specialized competencies based on media types. Distinctions between qualification levels were also evident: Level 4 emphasizes task performance within prescribed structures, while Level 5 focuses on story design and innovative creative development. In addition, the developed standards can be linked to the education sector by proposing instructional approaches emphasizing experiential learning, practice-based learning, and workplace-oriented training to prepare learners for effective entry into the industry. The findings also indicate that occupational standards can support professional recognition, career progression pathways, and competency-based workforce development within the creative economy and nationwide implementation. In conclusion, the development of occupational standards for scriptwriters in Thailand can be systematically implemented, aligns with international trends, and has the potential to enhance workforce quality, strengthen professional competencies, and support sustainable development in the entertainment industry.

Keywords: Occupational Standards, Vocational Qualification, Scriptwriter

บทนำ

อุตสาหกรรมบันเทิงถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจสูงและมีศักยภาพในการสร้างรายได้อย่างต่อเนื่อง โดยในปี ค.ศ. 2022 อุตสาหกรรมสื่อและความบันเทิงทั่วโลกมีมูลค่าประมาณ 30.49 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง (Statista, 2023) สำหรับประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2568 อุตสาหกรรมบันเทิงมีมูลค่าตลาดประมาณ 129.70 ล้านบาทสหรัฐ ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทสำคัญของอุตสาหกรรมดังกล่าวที่เติบโตสอดคล้องกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะการบริโภคผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2565) ในบริบทของห่วงโซ่มูลค่าของอุตสาหกรรมบันเทิง นักเขียนบทถือเป็นต้นน้ำของกระบวนการผลิต เนื่องจากบทเป็นรากฐานสำคัญที่กำหนดทิศทาง เนื้อหา และคุณภาพของผลงานสื่อทั้งในรูปแบบภาพยนตร์ ละคร และสื่อดิจิทัล ดังนั้น คุณภาพของบทจึงส่งผลโดยตรงต่อความสำเร็จของโครงการ ทั้งในด้านความนิยมของผู้ชม มูลค่าทางเศรษฐกิจ และการจัดสรรงบประมาณการผลิต (Boediman, A. S. et al., 2024) อย่างไรก็ตาม การเติบโตอย่างยั่งยืนของอุตสาหกรรมบันเทิงไม่ได้ขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านเทคโนโลยีหรือแพลตฟอร์มเท่านั้น แต่ยังขึ้นอยู่กับคุณภาพของบุคลากรในกระบวนการผลิต โดยเฉพาะบุคลากรเบื้องหลัง เช่น นักเขียนบท ซึ่งจำเป็นต้องมีสมรรถนะและศักยภาพที่ได้มาตรฐาน การส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพจึงเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความน่าเชื่อถือ เพิ่มโอกาสทางอาชีพ และยกระดับคุณภาพของผลงานให้เป็นที่ยอมรับทั้งในระดับประเทศและระดับนานาชาติ อีกทั้งยังช่วยเตรียมความพร้อมให้บุคลากรสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน), 2568)

จากสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมในช่วงหลังการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 พบว่าผู้บริโภคหันมาใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลและสื่อออนไลน์มากขึ้น ส่งผลให้รูปแบบเนื้อหาและการแข่งขันในอุตสาหกรรมมีความซับซ้อนและหลากหลายยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ความต้องการบุคลากรที่มีทักษะเชิงสร้างสรรค์และสามารถปรับตัวต่อบริบทดิจิทัลก็เพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ (ปรมา ทิพย์ธนทรัพย์ และคณะ, 2563) ทำให้ผู้ประกอบการอาชีพในอุตสาหกรรมบันเทิงจำเป็นต้องปรับตัวเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทั้งในด้านรูปแบบการผลิตเนื้อหาและรูปแบบการให้บริการสื่อที่มีความหลากหลายและแข่งขันสูงขึ้น (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน), 2568) นอกจากนี้ แนวโน้มการเติบโตของอุตสาหกรรมบันเทิงและสื่อดิจิทัลยังสะท้อนถึงความต้องการบุคลากรที่มีสมรรถนะสูงในการผลิตผลงานที่มีคุณภาพ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) การกำหนดมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพอย่างเป็นระบบ โดยอ้างอิงแนวทางสากลและตอบสนองต่อความต้องการของอุตสาหกรรมจึงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักเขียนบท ให้สามารถพัฒนาตนเองอย่างมีทิศทางและโครงสร้างที่ชัดเจน พร้อมทั้งยกระดับความน่าเชื่อถือและการยอมรับในระดับวิชาชีพทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในเชิงแนวคิด การพัฒนามาตรฐานอาชีพและระบบคุณวุฒิวิชาชีพบนฐานสมรรถนะ (Competency-based Approach) ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นการประเมินจากความสามารถในการปฏิบัติงานจริงมากกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา (McClelland, D. C., 1973) และสอดคล้องกับแนวทางของ International Labour Organization ที่เน้นการพัฒนาทักษะ

ให้เชื่อมโยงกับตลาดแรงงาน ขณะเดียวกัน กรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (National Qualifications Framework: NQF) ยังมีบทบาทในการกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต (International Labour Organization, 2020)

แม้ว่าอุตสาหกรรมบันเทิงของไทยจะมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและมีความต้องการบุคลากรด้านการสร้างสรรค์เพิ่มสูงขึ้น แต่ในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัดสำคัญในเชิงโครงสร้าง โดยเฉพาะการขาดมาตรฐานอาชีพที่ชัดเจนสำหรับอาชีพนักเขียนบท ซึ่งส่งผลให้การกำหนดสมรรถนะ การประเมินคุณภาพผลงาน และการกำหนดค่าตอบแทนยังคงไม่มีเกณฑ์กลางที่เป็นระบบ อีกทั้งยังพบปัญหาความไม่ชัดเจนของเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพ และการขาดกลไกในการเชื่อมโยงระหว่างภาคการศึกษาและภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ การขาดมาตรฐานอาชีพและระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่ชัดเจนจึงอาจส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมบันเทิงไทยในระยะยาว ทั้งในด้านคุณภาพของผลงาน การพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ สำหรับการสร้างผลงานละครและภาพยนตร์ อาชีพนักเขียนบทมีความสำคัญอย่างมาก การกำหนดมาตรฐานในการทำงานช่วยให้การทำงานเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นซึ่งช่วยให้คนทำงานได้รับผลประโยชน์จากการทำงานและทุกขั้นตอนที่ทำงานจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสมซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมการยกระดับการทำงานผ่านการเกิดมาตรฐานทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการเพิ่มมูลค่าอุตสาหกรรมบันเทิงของไทย และผลักดันให้เป็นซอฟต์แวร์ของไทยได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การพัฒนามาตรฐานอาชีพและจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับนักเขียนบทจะช่วยยกระดับคุณภาพของบุคลากรในสายอาชีพนี้ ให้มีทักษะ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน อีกทั้งยังช่วยสร้างเกณฑ์มาตรฐานสำหรับการจ้างงาน ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพัฒนาคุณภาพของเนื้อหาสร้างสรรค์ที่ผลิตขึ้นให้สามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพนักเขียนบทจากประเทศต้นแบบที่ดี
2. เพื่อพัฒนาการจัดทำมาตรฐานอาชีพในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยใช้การศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิง เพื่อพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

กระบวนการดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะหลัก ได้แก่

ระยะที่ 1 การศึกษามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพจากประเทศต้นแบบ ระยะนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเชิงเอกสาร (Documentary Research) และแนวปฏิบัติจากประเทศที่มีระบบการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิ

วิชาชีพด้านนักเขียนบทที่มีความเข้มแข็งและเป็นที่ยอมรับในระดับสากล โดยมุ่งศึกษาประเด็นสำคัญ ได้แก่ โครงสร้างของมาตรฐานอาชีพ หน่วยสมรรถนะ เกณฑ์การปฏิบัติงาน ระบบการประเมินสมรรถนะ และกระบวนการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เพื่อจัดทำกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนา มาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของประเทศไทย

ระยะที่ 2 การพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสำหรับประเทศไทย ระยะนี้เป็นการนำผลการศึกษาจากระยะที่ 1 มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนามาตรฐานอาชีพนักเขียนบทให้เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยดำเนินการผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้ประกอบวิชาชีพในอุตสาหกรรม บันเทิงและสื่อ เพื่อร่วมกันกำหนดโครงสร้างมาตรฐานอาชีพ หน่วยสมรรถนะ และเกณฑ์การประเมินสมรรถนะ พร้อมทั้งจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการและการระดมความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงมาตรฐานอาชีพให้มีความเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยมีการดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

1. ยกร่างโครงสร้างมาตรฐานอาชีพจากผลการสังเคราะห์ระยะที่ 1
2. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ
3. ปรับปรุงร่างมาตรฐานอาชีพตามข้อเสนอแนะ
4. ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้องของมาตรฐานอาชีพ
5. สรุปและจัดทำมาตรฐานอาชีพฉบับสมบูรณ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย ประกอบด้วย บุคคลที่เกี่ยวข้องกับอาชีพนักเขียนบท ในอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิง ได้แก่ นักเขียนบท ผู้กำกับ ผู้ผลิต ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานอาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กลุ่มตัวอย่างคัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 12 คน โดยกำหนดเกณฑ์ ดังนี้

1. มีประสบการณ์ในอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิงไม่น้อยกว่า 10 ปี
2. เป็นนักเขียนบท ผู้ผลิต หรือผู้กำกับที่มีผลงานเชิงประจักษ์ ไม่น้อยกว่า 2 เรื่อง หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐานอาชีพ

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ดังนี้

1. ผู้ประกอบอาชีพนักเขียนบทในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ โทรทัศน์ และสื่อดิจิทัล
2. ผู้กำกับ ผู้ผลิต และบุคลากรในอุตสาหกรรมสื่อที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเขียนบท
3. ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ
4. ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ สมาคมวิชาชีพ และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. แบบบันทึกข้อมูลจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับมาตรฐานอาชีพและระบบคุณวุฒิวิชาชีพของต่างประเทศ
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) สำหรับผู้เชี่ยวชาญและผู้ประกอบวิชาชีพ
3. แบบบันทึกการประชุมและการระดมความคิดเห็นในการประชุมเชิงปฏิบัติการ

การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย 1) ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อประเมินความถูกต้อง ความชัดเจน และความครอบคลุมของข้อคำถาม 2) ปรับปรุงเครื่องมือวิจัยตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญก่อนนำไปใช้จริง 3) ดำเนินการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Trustworthiness) โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation) จากแหล่งข้อมูลที่แตกต่างกัน ได้แก่ เอกสาร การสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ และ 4) ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลให้สอดคล้องของข้อมูลกับข้อเท็จจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย และรายงานที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานอาชีพและระบบคุณวุฒิวิชาชีพของต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์แนวทางและกรอบแนวคิดที่ใช้ในการพัฒนามาตรฐานอาชีพ
2. ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในอุตสาหกรรมสื่อและบันเทิง เพื่อรวบรวมความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ และข้อมูลเชิงลึกที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะและมาตรฐานอาชีพนักเขียนบท
3. นำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อจัดทำร่างโครงสร้างมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทเบื้องต้น
4. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) และการระดมความคิดเห็นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ในการนำมาตราฐานไปใช้จริง พร้อมทั้งปรับปรุงร่างมาตรฐานให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. สรุปผลการพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการมาวิเคราะห์ เปรียบเทียบ และสังเคราะห์ เพื่อจัดทำโครงสร้างมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย และสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบคุณวุฒิวิชาชีพในอนาคต

ผลการวิจัย

ผลการศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพจากประเทศต้นแบบ

ประเทศต้นแบบที่มีความก้าวหน้าในการพัฒนามาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพด้านอุตสาหกรรมบันเทิง โดยเฉพาะอาชีพนักเขียนบท ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ และอินเดีย มีลักษณะสำคัญร่วมกัน 3 ประการ คือ 1) มีกรอบคุณวุฒิแห่งชาติหรือระบบเทียบเท่าที่ชัดเจนและได้รับการยอมรับ 2) มีมาตรฐานสมรรถนะที่ครอบคลุมหน่วยสมรรถนะ สมรรถนะย่อย เกณฑ์การปฏิบัติงาน ขอบเขตงาน หลักฐาน และแนวทางการประเมินอย่างเป็นระบบ และ 3) มีระบบการประเมินและรับรองสมรรถนะที่เชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมและการยอมรับในระดับวิชาชีพ โดยมีหลักฐานเชิงประจักษ์จากรายงานการศึกษาที่ดำเนินการแล้วในโครงการจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของไทย โดยมีรายละเอียดย่อย ดังนี้

1. สาธารณรัฐเกาหลี ผลการศึกษาพบว่า เกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีระบบมาตรฐานสมรรถนะแห่งชาติที่เข้มแข็งและเป็นระบบที่สุดประเทศหนึ่งในโลก โดยใช้ National Competency Standards (NCS) ซึ่งกำหนดความรู้ ทักษะ และเจตคติที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพในสาขาต่าง ๆ รวมถึงอาชีพที่เกี่ยวข้องกับสื่อและบันเทิง ภายใต้การกำกับดูแลของ Human Resources Development Service of Korea (HRDK) NCS ของเกาหลี กำหนดระดับคุณวุฒิ 8 ระดับ ครอบคลุมตั้งแต่ระดับปฏิบัติการพื้นฐานจนถึงระดับผู้เชี่ยวชาญชั้นสูง โดยพิจารณาจากความซับซ้อนของงานและระดับความรับผิดชอบ ตัวอย่างเช่น

ระดับ 1 - 2 สามารถปฏิบัติงานตามกระบวนการ ด้วยความรู้พื้นฐาน

ระดับ 3 - 4 สามารถทำงานที่ซับซ้อนขึ้นโดยประยุกต์ความรู้เชิงทฤษฎี

ระดับสูงขึ้นไปครอบคลุมบทบาทด้านการออกแบบงาน การบริหารโครงการ และการควบคุมคุณภาพงานสร้างสรรค์

ลักษณะสำคัญของเกาหลี คือ 1) มีการกำหนดสมรรถนะ เชิงปฏิบัติ ไม่ใช่เชิงทฤษฎี 2) เชื่อมโยงกับอุตสาหกรรมจริง ทำให้ผู้ผ่านการรับรองมีมูลค่าทางวิชาชีพ และ 3) ใช้เป็นฐานกำหนดเส้นทางพัฒนาบุคลากรในสาขาสื่อและบันเทิงอย่างต่อเนื่อง ระบบดังกล่าวช่วยสร้างความเป็นมืออาชีพในสายงานเขียนบท และทำให้วิชาชีพนี้ได้รับการยอมรับอย่างชัดเจนในโครงสร้างเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ของประเทศ

2. ประเทศสิงคโปร์ สิงคโปร์พัฒนามาตรฐานอาชีพนักเขียนบทภายใต้กรอบของ Singapore Workforce Skills Qualifications (WSQ) ซึ่งดูแลโดย Skills Future Singapore (SSG) จุดเด่นสำคัญ คือ การเชื่อมโยงการศึกษา การฝึกอบรม การรับรองสมรรถนะ เข้าไว้ด้วยกันอย่างเป็นระบบ โครงสร้างสำคัญที่เกี่ยวข้องกับนักเขียนบท โดย WSQ Diploma in Media (Content Production and Management) - Scriptwriter ซึ่งกำหนดคุณสมบัติผู้เข้ารับการประเมินชัดเจน เช่น ต้องมีประสบการณ์ทำงานในอุตสาหกรรมอย่างน้อย 2 ปี หรือต้องผ่านความสามารถด้านภาษาในระดับมาตรฐานสากล เช่น GCE O-Level หรือ IELTS ตามเกณฑ์ที่กำหนด ทั้งนี้ หลักสูตรและมาตรฐานสมรรถนะครอบคลุมเนื้อหาสำคัญ เช่น 1) การออกแบบการเล่าเรื่อง การพัฒนาแนวคิดและตัวละคร 2) การเขียนบทสนทนาและบทโทรทัศน์/ภาพยนตร์ 3) ความเข้าใจรูปแบบสารคดีและการสร้างสารคดีคุณภาพ และ 4) การจัดการเนื้อหาในอุตสาหกรรมดิจิทัล ที่สำคัญ สิงคโปร์ใช้ระบบ e-Certificate ที่ตรวจสอบได้ออนไลน์ ทำให้เกิดความโปร่งใสและเชื่อถือได้ในระดับนายจ้างและตลาดแรงงานจริง ระบบดังกล่าวสะท้อนความเป็น “มาตรฐานที่ใช้งานได้จริง” ไม่ใช่เพียงเอกสารทางนโยบาย

3. ประเทศอินเดีย เป็นประเทศที่มีอุตสาหกรรมบันเทิงขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก โดยเฉพาะอุตสาหกรรมภาพยนตร์และโทรทัศน์ ส่งผลให้รัฐให้ความสำคัญกับการสร้างกรอบมาตรฐานอาชีพอย่างชัดเจนผ่าน National Skills Qualification Framework (NSQF) และหน่วยงาน Sector Skill Councils ที่ร่วมทำงานกับภาคอุตสาหกรรมโดยตรง โดยโครงสร้างมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของอินเดีย ดังนี้

3.1 แบ่งกลุ่มสมรรถนะตามหน้าที่งานจริง เช่น การคิดสร้างสรรค์เรื่อง การวางโครงบท การเขียนบท การปรับแก้บท

3.2 กำหนดระดับความเชี่ยวชาญตามประสบการณ์และความยากของงาน

3.3 เชื่อมโยงกับความต้องการของตลาดแรงงานใน Bollywood, OTT Platform, Series Drama และ Animation Industry

ผลการศึกษาพบว่า อินเดียเน้นความเชื่อมโยงกับตลาดแรงงานจริง การรองรับความต้องการแรงงานจำนวนมาก และการเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีประสบการณ์จริงสามารถเข้าสู่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพผ่านการเทียบโอน (Recognition of Prior Learning) ซึ่งช่วยให้มาตรฐานอาชีพไม่เป็นเพียงเครื่องมือทางนโยบาย แต่เป็นเครื่องมือยกระดับแรงงานเชิงมหภาคอย่างแท้จริง

ตารางที่ 1 สรุปเปรียบเทียบรายประเทศ

ประเด็น	เกาหลี	สิงคโปร์	อินเดีย
กรอบคุณวุฒิ	ชัดเจน 8 ระดับ	เชื่อมโยงการศึกษา และการทำงาน	เชื่อมโยงตลาดแรงงานจำนวนมาก
โครงสร้างสมรรถนะ	เชิงปฏิบัติ เข้มแข็ง	มีโมดูลการเรียนรู้ชัดเจน	แบ่งตามหน้าที่งานจริง
ระดับคุณวุฒิวิชาชีพ	ไม่ได้มีการกำหนดระดับคุณวุฒิ	ไม่ได้กำหนดระดับคุณวุฒิ แต่กำหนดระดับในสมรรถนะ เช่น Junior Scriptwriter: Concept creation Level 3 Scriptwriter: Concept creation Level 4 Head Scriptwriter: Concept creation Level 5	Script Researcher Level 5 Script writer Level 6 Script Editor Level 7
ความเชื่อมโยงอุตสาหกรรม	สูงมาก	สูง	สูงมาก

จากการศึกษาข้อมูลมาตรฐานอาชีพของต่างประเทศที่เป็นตัวอย่างที่ดีทั้งสามประเทศ พบว่า แต่ละประเทศมีการจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทโดยกำหนดรายละเอียดของงานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบ และขอบเขตการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน โดยสมรรถนะในแต่ละระดับถูกออกแบบให้เป็นสมรรถนะหลักที่ผู้ประกอบการอาชีพนักเขียนบทจำเป็นต้องมี ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และความสามารถ ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในสายการผลิตประเภทใดก็ตาม

ผลการศึกษาการพัฒนาและจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสำหรับประเทศไทย

จากกระบวนการประชุมเชิงปฏิบัติการและเวทีรับฟังความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ผู้ประกอบการอาชีพ ผู้ผลิตสื่อตัวแทนสมาคมวิชาชีพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พบความเห็นสอดคล้องกันว่า มาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของประเทศไทยควรกำหนดสมรรถนะแกนกลางที่นักเขียนบททุกคนควรมีในระดับพื้นฐาน และเพิ่มเติมสมรรถนะเฉพาะตามลักษณะสายงาน เช่น นักเขียนบทละครโทรทัศน์ นักเขียนบทภาพยนตร์ นักเขียนบทซีรีส์ดิจิทัล หรืองานบทในรูปแบบอื่นในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้ครอบคลุมความหลากหลายของอุตสาหกรรมบันเทิงปัจจุบัน ในด้านระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่า สามารถกำหนดระดับคุณวุฒิให้สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศ โดยกำหนดเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพอย่างชัดเจนตั้งแต่ระดับปฏิบัติการ ระดับมืออาชีพจนถึงระดับผู้เชี่ยวชาญ

ซึ่งช่วยสร้างความชัดเจนด้านบทบาท ความสามารถ และศักยภาพของนักเขียนบทในแต่ละระดับ นอกจากนี้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์และการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า เส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพนักเขียนบทมีลักษณะยืดหยุ่นและไม่จำกัดอยู่ในสายงานเดียว โดยนักเขียนบทสามารถพัฒนาทักษะและเปลี่ยนผ่านระหว่างประเภทของสื่อได้ เช่น จากนักเขียนบทโทรทัศน์ไปสู่ นักเขียนบทภาพยนตร์ หรือจากบทซีรีส์ดิจิทัลไปสู่บทภาพยนตร์ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสมรรถนะที่สั่งสม ดังนั้น การกำหนดมาตรฐานอาชีพควรคำนึงถึงความยืดหยุ่นของเส้นทางอาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

มาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสำหรับประเทศไทย

ผลการศึกษาจากการดำเนินงานพัฒนาจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานอาชีพที่มีความชัดเจน ครอบคลุมกระบวนการทำงานจริงในอุตสาหกรรมบันเทิง และสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

1. การกำหนดลักษณะและบทบาทของอาชีพนักเขียนบท คือ นักเขียนบท ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่ทำหน้าที่สร้างและพัฒนาเนื้อหาเรื่องราว บทสนทนา โครงเรื่อง และตัวละคร สำหรับสื่อบันเทิงหลายประเภท ได้แก่ ภาพยนตร์ ซีรีส์ โทรทัศน์ ละครเวที โฆษณา และสื่อดิจิทัล โดยต้องทำงานร่วมกับผู้กำกับ ผู้อำนวยการสร้าง และทีมผลิต ตลอดจนต้องมีความสามารถในการนำเสนอผลงานและปรับแก้งานตามความต้องการของผู้ผลิตและตลาดเป้าหมาย

2. การกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ในช่วงเริ่มต้น ดังนี้

2.1 ระดับ 4 มุ่งเน้นสมรรถนะด้านเทคนิคเฉพาะทาง ความสามารถในการสร้างแนวคิด เขียนโครงเรื่อง และผลิตบทตามรูปแบบงาน พร้อมความสามารถในการควบคุมคุณภาพงานของตนเอง

2.2 ระดับ 5 ยกระดับสู่ความสามารถเชิงวิเคราะห์ การจัดการงาน การวิจัยเพื่อสร้างบท ประยุกต์กฎหมายลิขสิทธิ์ รวมทั้งการนำเสนองานเชิงวิชาชีพและการพัฒนาผลงานอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดดังกล่าวช่วยสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพและสะท้อนลำดับขั้นสมรรถนะที่เป็นระบบชัดเจน

3. โครงสร้างของมาตรฐานอาชีพและสมรรถนะที่กำหนด ผลการดำเนินงานเชิงพัฒนาในประเทศไทย พบว่า การจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสามารถดำเนินไปอย่างเป็นระบบ ภายใต้กรอบแนวคิดการวิเคราะห์หน้าที่งาน (Functional Analysis) โดยกำหนดโครงสร้างมาตรฐานอาชีพตั้งแต่ระดับความมุ่งหมายหลัก (Key Purpose) บทบาทหลัก (Key Roles) และหน้าที่หลัก (Key Functions) ที่สะท้อนกระบวนการทำงานจริงของนักเขียนบทในอุตสาหกรรมบันเทิงไทย ไปจนถึงการกำหนดหน่วยสมรรถนะ (Unit of Competence) และสมรรถนะย่อย (Element of Competence) การกำหนดโครงสร้างเชิงระบบนี้ทำให้อาชีพนักเขียนบทมีมาตรฐานที่ตรวจสอบได้ ประเมินได้ และใช้เป็นเกณฑ์ในการรับรองคุณวุฒิวิชาชีพได้อย่างเป็นรูปธรรม

4. สมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะเฉพาะทาง ผลการศึกษายืนยันแนวคิดการกำหนด สมรรถนะแกนกลาง (Core Competency) สำหรับนักเขียนบททุกประเภทในระดับพื้นฐาน เช่น การคิดสร้างสรรค์เชิงเนื้อหา การวิเคราะห์บทและโครงเรื่อง การใช้ทักษะภาษาและการสื่อสารเชิงศิลป์ รวมถึงจริยธรรมในการประกอบอาชีพ พร้อมทั้งกำหนด สมรรถนะเฉพาะทาง (Specialized Competency) สำหรับสายงานต่าง ๆ เช่น บทภาพยนตร์ บทละครโทรทัศน์ บทละครเวที เพื่อสะท้อนลักษณะเฉพาะของสื่อและความต้องการของอุตสาหกรรมย่อยแต่ละประเภท

สมรรถนะแกนกลาง (Core Competency) หมายถึง สมรรถนะพื้นฐานที่นักเขียนบททุกคนจำเป็นต้องมี ไม่ว่าจะเป็นงานในรูปแบบสื่อประเภทใด โดยผลการศึกษาจากมาตรฐานที่พัฒนาขึ้นระบุว่า สมรรถนะแกนกลาง ประกอบด้วย ความสามารถในการสร้างแนวคิดหลัก การเตรียมข้อมูลเพื่อการสร้างบท การดำเนินการวิจัย สำหรับสนับสนุนการเขียนบท การเขียนโครงเรื่อง และการสร้างโครงสร้างเรื่องที่สมบูรณ์ รวมถึงทักษะด้านจริยธรรม และความรับผิดชอบทางวิชาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องปรากฏในทุกระดับคุณวุฒิวิชาชีพ ในระดับคุณวุฒิวิชาชีพพระดับที่สูงขึ้น เช่น ระดับ 5 สมรรถนะแกนกลางจะถูกยกระดับให้ครอบคลุมทักษะที่ซับซ้อนมากขึ้น เช่น ความสามารถในการดำเนินการวิจัยเชิงลึกเพื่อสนับสนุนการพัฒนาบท การประยุกต์ใช้กฎหมายลิขสิทธิ์และสิทธิประโยชน์ทางวิชาชีพ การนำเสนองาน (Pitching) และการควบคุมคุณภาพของงานเขียนบท ซึ่งสะท้อนการพัฒนา ศักยภาพจากผู้ปฏิบัติการไปสู่ระดับมืออาชีพ นอกจากนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้เครื่องมือสนับสนุนการเขียนบท มีความสำคัญเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญในบริบทของอุตสาหกรรมบันเทิงปัจจุบัน โดยครอบคลุมการใช้แพลตฟอร์มดิจิทัล การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ชม และการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในกระบวนการพัฒนา เนื้อหา ดังนั้น จึงควรบูรณาการทักษะดังกล่าวเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสมรรถนะแกนกลาง โดยเฉพาะในระดับคุณวุฒิวิชาชีพพระดับ 4 และ 5 เพื่อให้มาตรฐานอาชีพมีความทันสมัยและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรม

สมรรถนะเฉพาะทาง (Specialized Competency) เป็นสมรรถนะที่สะท้อนลักษณะเฉพาะของสายงาน แต่ละประเภท เพื่อรองรับความหลากหลายของอุตสาหกรรมบันเทิง เช่น นักเขียนบทละครและซีรีส์ นักเขียนบท ภาพยนตร์ และนักเขียนบทละครเวที และกำหนดให้ผู้เข้ารับการประเมินต้องเลือกผ่านอย่างน้อยหนึ่งหน่วยสมรรถนะ เพื่อยืนยันความชำนาญในสายงานเฉพาะ

5. การรองรับการประเมินและการรับรองสมรรถนะ มาตรฐานอาชีพนักเขียนบทที่พัฒนาขึ้นได้รับการออกแบบ ให้สามารถนำไปใช้ในกระบวนการประเมินและรับรองคุณวุฒิวิชาชีพได้อย่างเป็นระบบและโปร่งใส โดยมีการกำหนด มาตรการรองรับตั้งแต่ระดับคุณสมบัติผู้สมัคร เกณฑ์ผลการปฏิบัติงาน ไปจนถึงรูปแบบและวิธีการประเมิน ทั้งนี้ ได้กำหนด เกณฑ์คุณสมบัติของผู้เข้ารับการประเมิน อย่างชัดเจนในแต่ละระดับคุณวุฒิ เช่น ผู้เข้ารับการประเมิน ระดับสูงต้องมีประสบการณ์วิชาชีพและมีผลงานที่เผยแพร่ในอุตสาหกรรมจริง หรือมีรางวัลรับรองคุณภาพผลงาน เพื่อยืนยันความพร้อมและความเหมาะสมในการเข้าสู่กระบวนการรับรองสมรรถนะ ในด้าน เกณฑ์ผลการปฏิบัติงาน (Performance Criteria) ได้กำหนดไว้สอดคล้องกับหน่วยสมรรถนะและสมรรถนะย่อยในแต่ละระดับ โดยมีตัวชี้วัด เชิงประจักษ์ที่สามารถตรวจสอบได้ ซึ่งช่วยให้การประเมินมีเกณฑ์ตัดสินที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วทั้งระบบ นอกจากนี้ ได้มีการกำหนด ประเภหลักฐานในการประเมิน (Evidence Requirements) อย่างหลากหลาย เพื่อให้ สะท้อนสมรรถนะจริงของผู้ประกอบอาชีพ โดยหลักฐานประกอบการประเมิน ประกอบด้วย 1) ผลงานจริง ที่ผ่านการเผยแพร่หรือใช้งานจริงในอุตสาหกรรม 2) เอกสารยืนยันประสบการณ์ เช่น ประวัติการทำงาน บันทึกผลงาน และเอกสารยืนยันจากผู้ว่าจ้าง และ 3) หลักฐานจากการทดสอบเชิงปฏิบัติ ผ่านแบบทดสอบ ข้อสอบทั้งอัตนัยและปรนัย การประเมินสถานการณ์จำลอง หรือผลงานที่สร้างขึ้นเพื่อการประเมินโดยเฉพาะ ซึ่งมีการระบุวิธีการประเมิน และเครื่องมือที่ใช้ไว้อย่างชัดเจนในมาตรฐานและคู่มือประเมิน กระบวนการทั้งหมดนี้ช่วยให้ระบบการประเมิน

และรับรองคุณวุฒิวิชาชีพนักเขียนบท มีความโปร่งใส ตรวจสอบย้อนกลับได้ และเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับวิชาชีพและระดับสากล อีกทั้งยังช่วยยกระดับการรับรองสมรรถนะจากการยืนยันประสบการณ์ไปสู่การรับรองมาตรฐานวิชาชีพอย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพกำลังคนในอุตสาหกรรมบันเทิงไทยในระยะยาว

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานอาชีพและการจัดทำคุณวุฒิวิชาชีพสำหรับอาชีพนักเขียนบทสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพความเป็นจริงของการจัดทำมาตรฐานอาชีพและคุณวุฒิวิชาชีพ อาชีพนักเขียนบทจากประเทศต้นแบบที่ดี

ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการพัฒนามาตรฐานอาชีพของประเทศต้นแบบมีความสอดคล้องกับแนวโน้มสากลที่ให้ความสำคัญกับสมรรถนะ (Competency-based) มากกว่าการพิจารณาจากคุณวุฒิทางการศึกษาเพียงอย่างเดียว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงการปรับตัวของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้สอดคล้องกับบริบทเศรษฐกิจฐานความรู้และอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ในปัจจุบัน แนวทางดังกล่าวช่วยเปิดโอกาสให้บุคลากรที่มีประสบการณ์วิชาชีพจริงสามารถเข้าสู่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพได้อย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับ International Labour Organization ที่เน้นการพัฒนาทักษะโดยยึดโยงกับสมรรถนะและประสบการณ์จริงของแรงงานเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ระบบมาตรฐานอาชีพในประเทศต้นแบบยังมีลักษณะสำคัญ คือ การเชื่อมโยงกับภาคอุตสาหกรรมอย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งช่วยให้มาตรฐานสามารถนำไปใช้ได้จริงในตลาดแรงงาน และไม่เป็นเพียงกรอบแนวคิดเชิงนโยบายเท่านั้น (International Labour Organization, 2020)

2. เพื่อพัฒนาการจัดทำมาตรฐานอาชีพในประเทศไทย

ผลการศึกษาสำหรับประเทศไทยชี้ให้เห็นว่า การกำหนดสมรรถนะแกนกลาง (Core Competency) และสมรรถนะเฉพาะทาง (Specialized Competency) เป็นกลไกสำคัญที่สามารถตอบสนองต่อบริบทของอุตสาหกรรมบันเทิงไทย ซึ่งมีความหลากหลายของรูปแบบสื่อและมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามเทคโนโลยีและพฤติกรรมผู้บริโภค ทั้งนี้ ยังสอดคล้องกับ McClelland, D. C. ที่เสนอว่าสมรรถนะเป็นตัวชี้วัดศักยภาพในการปฏิบัติงานที่แท้จริง และควรใช้เป็นฐานในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์มากกว่าการวัดจากความรู้เชิงทฤษฎีเพียงอย่างเดียว ในประเด็นของการกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพอย่างชัดเจน ผลการวิจัยพบว่า การแยกระดับคุณวุฒิ เช่น ระดับ 4 และ 5 ช่วยสร้างแรงจูงใจและเส้นทางความก้าวหน้าทางอาชีพ (Career Pathway) ส่งผลให้วิชาชีพนักเขียนบทมีความชัดเจนและเป็นระบบมากยิ่งขึ้นในตลาดแรงงาน (McClelland, D. C., 1973) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ UNESCO ที่ระบุว่ากรอบคุณวุฒิแห่งชาติ (NQF) มีบทบาทสำคัญในการกำหนดโครงสร้างการพัฒนาอาชีพและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ขณะเดียวกัน การที่มาตรฐานอาชีพมีการเชื่อมโยงกับกรอบคุณวุฒิวิชาชีพแห่งชาติ ยังช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของระบบการรับรองสมรรถนะ และสามารถนำไปใช้เป็นฐานในการกำหนดค่าตอบแทน การพัฒนาทักษะบุคลากร และการวางแผนกำลังคนในอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ (UNESCO, 2015) และสอดคล้อง Organisation for Economic Co-operation and Development ที่ชี้ให้เห็นว่าระบบคุณวุฒิวิชาชีพที่มีคุณภาพ

จะช่วยยกระดับผลิตภาพแรงงานและเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันของประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้ว่าการพัฒนามาตรฐานอาชีพนักเขียนบทของประเทศไทยจะมีความสอดคล้องกับแนวโน้มสากลในหลายมิติ แต่ยังคงมีความท้าทายในด้านการนำไปใช้จริง โดยเฉพาะการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสื่อดิจิทัลที่มีความรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ทั้งในด้านเทคโนโลยี รูปแบบเนื้อหา และพฤติกรรมผู้บริโภค (Organisation for Economic Co-operation and Development, 2019) อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Parihar, A. S. พบว่า ทักษะการเขียนบทในยุคสื่อใหม่จำเป็นต้องผสมผสานทั้งทักษะดั้งเดิมและทักษะดิจิทัล เช่น การใช้ข้อมูลจากสื่อออนไลน์ การพัฒนาเนื้อหาให้สอดคล้องกับแพลตฟอร์ม OTT และการทำความเข้าใจพฤติกรรมผู้ชมที่เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Parihar, A. S., 2020)

นอกจากนี้ เพื่อให้มาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสามารถนำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในระยะยาว ควรมีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานอย่างต่อเนื่อง โดยอาจกำหนดรอบการทบทวนทุก 2 - 3 ปี เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมสื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว อีกทั้งควรมีการเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพกับกระบวนการผลิตจริงและความต้องการของผู้ประกอบการ เพื่อให้มาตรฐานสามารถสะท้อนสมรรถนะที่แท้จริงของแรงงาน และลดความคลาดเคลื่อนระหว่างระบบคุณวุฒิวิชาชีพกับตลาดแรงงาน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัยจากการวิเคราะห์มาตรฐานอาชีพและระบบคุณวุฒิวิชาชีพของประเทศต้นแบบ ได้แก่ สาธารณรัฐเกาหลี สิงคโปร์ และอินเดีย ร่วมกับกระบวนการพัฒนาเชิงมีส่วนร่วมในประเทศไทย พบว่า การจัดทำมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นระบบและเหมาะสมกับบริบทของประเทศ โดยประเทศต้นแบบมีกรอบคุณวุฒิและระบบสมรรถนะที่ชัดเจน ครอบคลุมการกำหนดหน่วยสมรรถนะ เกณฑ์การประเมิน และกลไกการรับรอง ซึ่งช่วยยืนยันความเชื่อมั่นอาชีพในระดับวิชาชีพ สำหรับประเทศไทย ผลการพัฒนามาตรฐานอาชีพสะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นในการกำหนดทั้งสมรรถนะแกนกลางและสมรรถนะเฉพาะทาง เพื่อรองรับความหลากหลายของอุตสาหกรรมสื่อ อีกทั้งสามารถกำหนดระดับคุณวุฒิวิชาชีพในช่วงเริ่มต้นได้อย่างเหมาะสม ตั้งแต่ระดับ 4 สำหรับผู้ปฏิบัติการ ถึงระดับ 5 สำหรับผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งช่วยสร้างเส้นทางความก้าวหน้าในอาชีพอย่างชัดเจน นอกจากนี้ โครงสร้างมาตรฐานอาชีพที่พัฒนาภายใต้แนวคิด Functional Analysis ยังช่วยให้บทบาทหน้าที่ และขอบเขตงานมีความชัดเจน สามารถนำไปใช้ในการประเมินและรับรองสมรรถนะได้อย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้เกิดความโปร่งใสและการยอมรับในระดับวิชาชีพ โดยสรุป ประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนามาตรฐานอาชีพนักเขียนบทให้มีความเป็นระบบ สามารถนำไปใช้ได้จริง และมีบทบาทสำคัญในการยกระดับคุณภาพกำลังคนในอุตสาหกรรมบันเทิงสู่มาตรฐานนานาชาติไปสู่ข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย คือ ภาครัฐควรสนับสนุนการประกาศใช้และผลักดันมาตรฐานอาชีพนักเขียนบทให้เกิดการใช้งานจริงในภาคอุตสาหกรรม โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพ (องค์การมหาชน) สถาบันการศึกษา และผู้ประกอบการในอุตสาหกรรมสื่อ เพื่อพัฒนาระบบมาตรฐานที่ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงาน นอกจากนี้ ควรส่งเสริมการพัฒนาในลักษณะบูรณาการแบบ Cross-sector เช่น การเชื่อมโยงมาตรฐานอาชีพกับอุตสาหกรรมการผลิตสื่อดิจิทัลและแพลตฟอร์ม OTT เพื่อให้เกิดการนำมาตรฐานไปใช้จริงในกระบวนการผลิต

อีกทั้งใช้เป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกบุคลากรและการให้การสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงการกำหนดมาตรการจูงใจ เช่น การสนับสนุนงบประมาณหรือสิทธิประโยชน์สำหรับผู้ผลิตที่นำมาตรฐานอาชีพไปใช้ในการคัดเลือกและพัฒนาบุคลากร เพื่อยกระดับคุณภาพของเนื้อหาและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรม และ 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ คือ ควรพัฒนาระบบเทียบโอนประสบการณ์เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีประสบการณ์ในสายอาชีพสามารถเข้าสู่ระบบคุณวุฒิวิชาชีพได้อย่างเหมาะสม รวมถึงการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมที่เชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพ เพื่อยกระดับทักษะของนักเขียนบทให้สอดคล้องกับความต้องการของอุตสาหกรรม ในขณะเดียวกัน ควรกำหนดกลไกในการทบทวนและปรับปรุงมาตรฐานอาชีพอย่างต่อเนื่องทุก 2 - 3 ปี โดยอาศัยข้อมูลจากภาคอุตสาหกรรมและแนวโน้มเทคโนโลยี เพื่อให้มาตรฐานมีความทันสมัย และสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของสื่อดิจิทัล รวมถึงการขยายระดับคุณวุฒิและเชื่อมโยงกับมาตรฐานสากล

เอกสารอ้างอิง

- ปรมา ทิพย์ธนทรัพย์ และคณะ. (2563). เมื่อ COVID-19 สิ้นสุดลง พฤติกรรมของผู้บริโภคจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร? เรียกใช้เมื่อ 24 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.baramizi.co.th/>
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล. (2565). รายงานอุตสาหกรรมสื่อและความบันเทิงในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (องค์การมหาชน). (2568). ความบันเทิงในยุคหน้า ความบันเทิงจำเพาะบุคคล. เรียกใช้เมื่อ 24 ธันวาคม 2568 จาก <https://www.cea.or.th/th/single-research/Global-Entertainment-and-Media-Outlook-2019-2023>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). รายงานภาวะตลาดแรงงานและคุณวุฒิวิชาชีพ. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม.
- Boediman, A. S. et al. (2024). Value Chain Analysis in the Film Industry: A Literature Review. *KnE Social Sciences*, 9(32), 124-135. <https://doi.org/10.18502/kss.v9i32.17431>.
- International Labour Organization. (2020). *Skills for a future-ready workforce*. Geneva: International Labour Organization.
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence.”. *American psychologist*, 28(1), 1-14. <https://doi.org/10.1037/h0034092>
- Organisation for Economic Co-operation and Development. (2019). *OECD skills strategy 2019: Skills to shape a better future*. Paris: OECD Publishing.
- Parihar, A. S. (2020). Script writing for ‘short video’ with new media skills. *Global Media Journal-Indian Edition*, 12(2), 1-17.
- Statista. (2023). Global entertainment and media market size 2022-2023. Retrieved December 20, 2025, from <https://www.statista.com>
- UNESCO. (2015). *Global inventory of regional and national qualifications frameworks*. Paris: UNESCO.